

ra d'aquestes formes ha continuat, a més del català, en occità (*negar*) i en francès (*noyer*), mentre que ENECARE s'ha perpetuat en italià (*annegare*) i en castellà i portuguès (*anegar*). En realitat, la forma amb *a-* no és desconeguda al català: figura un cop al costat de *negar* en l'esmentat *Llibre de Set Savis* («E los macips l'an anagat / axí com los fo manat», v. 2807), i, a més, en la *Biblia rimada* («Déu --- / de la mar <h>a nos deliurats, / e ceyls d'Egipte *anegats*», v. 2380), en l'historiador Tomich, en *DTO.*, en un text de 1718 (*AlcM*) i modernament en Verdaguer.¹ D'un derivat llatí EX-ENECARE prové el cat. *eixenegar* o *aixenegar* 'extirpar, fer desaparèixer destruint com per exemple les rates, les formigues etc.'²

En el text de *La fi del comte d'Urgell*, ms. probablement S. xv, *negar* sembla haver-se usat amb el significat de 'fer matar', potser com un calc del llatí: «Lo rey --- delibrà així mateix fer de fet, e ab alguns intrínsechs seus familiars acordà que el se fahés venir los consellers en lo palau cerca lo mig del dia, que-l[s] fahés entrar sols en un retret, e que-ls *negàs*; e que pus ell los agués *negats*, que los altres del consell e tota la ciutat [de Barcelona] starien plans e que ell dominaria absolutament».³ En català antic *negar* fou emprat també com a intransitiu significant 'ofegar-se (en aigua)': «En Jofa --- sdevench a una aygua on estaven a la riba gran re d'òmens qui badaven un home qui era *negat* en l'aygua» (Llull, *Blanquerna* II, 208.4); en doc. de 1315 (Finke, *Acta Arag.* III, 281); «la nau trenquà e tots *neguaran*» (StVicentF, *Quar.*, 144.114); «vench tanta de fortuna que cuydaven *negar*» (StVicentF).⁴ En la mateixa accepció apareix *negar-se* des d'un principi també: «Lo leó *nega's* e morí en l'aygua» (Llull, *Merav.*, en *AlcM*). Notem *negar* en l'accepció de 'naufregar (una nau)' en les *Hist. Troyanes*: «En aquelles rochas e escuys *nagaren* e periren més de cc naus dels grechs» (ed. Miquel i Planas, Barcelona 1916, p. 324); *negar-se la nau* 'naufregar' (1507, Busa-Nebr.); «*Anegar-se la nau*: Navem aestu absorberi, --- naufragium facere» i «*Anegar los rius los camps*: Inundo, as» (*DTO.*); *negar-se l'allioli* 'no lligar-se' (*DAG.*). Per a la fraseologia i documentació moderna, veg. *AlcM*.

Avui *negar-se* 'morir ofegat en aigua' ha perdut molt de la seva vitalitat, en alguns llocs, enfront d'*ofegar-se*. En el País Val. i en certes altres localitats ja no s'usa, però és usual a la Catalunya francesa i la gran majoria del Principat (Empordà, Cerdanya, Costa Brava, Plana de V.,⁵ Maresme i a Barcelona). A Tor (Alt Pallars) el van explicar a JCoromines (1933) així: «Hom diu s'*ha negat* d'un només quan l'aigua se l'enduua, i a Catllà (Conf.), 1960, li van definir *negar* com a «llençar a l'aigua les manades de troncs que feien baixar per la Tet fins a Perpinyà», i a Torroella de Montgrí (Baix Emp), 1958, va sentir: «La Bassa Molines és un paratge fondo que *es nega* en temps de pluja». Del seu ús a les Balears tenim el testimoni del *DFig.* (1840), *DAMen.*, i exemples de la revista *Ignorància* (1879-85) i fraseologia de Men. i Mall. en *AlcM*.

DERIV.: *Negada* 'acció de negar-se' [1674; JRuyta];⁶⁰

mala negada, locució que s'usa com a una imprecació rancuniosa: «El darrer esguard humà que s'abocarà sobre els teus ulls no serà dolç com el de la dona amada --- Ingrat Savalls, *mala negada* ---» (Coromines, *Silèn.*, cap. 16, p. 207). *Negadivol*, -a [«Es diu de les terres a la vora dels rius que s'inunden per les grans avingudes. Exemple: les ribes del Besòs són *negadivoles*» (*DAG.*)]; *negadís*, -sa id., apareix com a topònim en un document de 1300 de Sta. Coloma de Q.; *negadiu* m. 'lloc negadís' (registrat per *AlcM* d'Olot i Plana de Vic), i *neguiu* id. (Mall.). *Negament*, *Perniciós* [1491, AlbertG, *Quesits*; 1502, Gaspar de Verí: «Es dels prudents - aquest la gran lacuna / Y de virtuts - un pou molt abundós, / És dels infels - stat *perniciós* / Y defensor - de nostra ley comuna» (JMBover, *BiblEscrBal.* II, p. 500.3.7)], pres del llatí *perniciosus* id., derivat de *perniciēs* 'ruïna, desgràcia', de la mateixa arrel que *necare*. *Perniciosament*.

Eixenegar, veg. supra i n. 2.

De la mateixa arrel que *necare* prové el gr. *vexpos* 'mort', del qual és un derivat *necrosi* [Lab. 1888, -is].

CPT.: D'on és també: *Necrobiosi*, *necrobiòtic*. *Necròfag* [Lab. 1888, -ago]. *Necrofòbia* [Lab. 1888]. *Necrogen*. *Necrolatria* [Lab. 1888]. *Necrologia* [Lab. 1839], *necrologi* [Lab. 1888], *necrològic* [Lab. 1839]. *Necròpolis* [Lab. 1888]. *Necròpsia* [Lab. 1888]. *Necroscòpia* i *necroscòpic* [Lab. 1888].

Nigromància [Eiximenis, *Llibre dels Àngels* (*DAG.*); BMetge, *Somni*, ed. Riquer, 284.1; accentuat damunt

-ia en *Spill*: «Moltes mesquines / Ab geumancia / *Nigromancia* / Son fitonesses» (v. 9784), amb igual accentuació en *Passi en cobles*, 31 (*AlcM*), i en els versos del castellà Calderón (*DECH* I, 266a20); *negro* (1507, Busa-Nebr.; 1696, Lacav.), però *nigro* en *DTO.*

(1647); per a la història semàntica del mot, veg. Spitzer, *RFH* III, 157], de *vexpomavrela* 'endevinació mitjançant els morts' (compost amb *μαυρελα* 'endevinació'), alterat per la influència del llatí *niger*, a causa de la *màgia negra*. *Nigromant* [Eixim. *Llibre Àngels* (*DAG.*); *Corbatxo* (*AlcM*); *negro*, 1507, Busa-N., 1696 Lacav.; variant *igromàntic* en StVicentF.: «ço que és propi de Déu és atribuït a creatura; los *igromàntichs* hi són en açò» (*Quar.*, 244.169)].

¹ En l'escalborn de 1867 de l'*Atlàntida* tenim: «y avant, avant, de flames lo riu tot ho *anega* / --- / lo riu que a Egipte *rega*» (I, 35a), «A l'Atlàntida 's tira / que gemega *anegant-se* del pèlach als rebulls» (IV, 44d); en la versió definitiva de 1877 aquests dos passatges apareixen molt canviats. — ² La variant *aixenegar* es troba en GGirona (*Voc. del Maestrat*) i *eixenegar* es dóna per *AlcM* a Calaceit i Bot (Rib. d'Ebre). — ³ Ed. NCL., pp. 64-5; notem que l'autor d'aquesta obra usa molts cultismes com *deliberar*, *intrínsech*, *preparatoris* etc. — ⁴ Citem de G. Schib, *Vocab. de Sant Vicent Ferrer* (Barcelona 1977), p. 103. — ⁵ Veg. la carta 13 de l'*Atl. Ling. de la Pen. Ibérica*.

Neglecte, *negligé*, *negligència*, *negligent*, *negligent-*